

Ett lyft för forskning och innovation

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet har den 23 oktober beslutat bereda övriga utskott tillfälle att yttra sig över proposition 2008/09:50 Ett lyft för forskning och innovation samt de motioner som kan komma att väckas med anledning av propositionen i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Skatteutskottet vill med anledning härav lämna följande yttrande.

Propositionen

Regeringen lämnar en särskild proposition om forskningsfrågor till riksdagen en gång per mandatperiod. Proposition 2008/09:50 gäller regeringens politik för forskning och forskningsbaserad innovation under perioden 2009–2012. Det är regeringens bedömning att forskningssatsningar är bland det viktigaste Sverige kan göra för att långsiktigt stärka konkurrenskraften och bidra till en hållbar tillväxt. I propositionen redovisar regeringen hur forskningens kvalitet och konkurrenskraft kan ökas.

I propositionen gör regeringen bl.a. bedömningen att myndigheternas skyldighet att betala den s.k. högskolemomsen bör tas bort. Vidare behandlas kort frågan om avdragsrätt för donationer.

Högskolemomsen

Regeringen beslutade 1991 att ett nytt mervärdesskattesystem skulle börja gälla inom staten fr.o.m. den 1 juli 1991. Detta system innebär att samtliga anslag beräknas exklusive mervärdesskatt, och de myndigheter som omfattas av förordningen (1991:806) får begära kompensation för den mervärdesskatt myndigheten betalar vid inköp till verksamheten. Denna förordning har ersatts 1993 (1993:529) och därefter 2002 (2002:831). Förordningen från 2002 gäller fortfarande.

Myndigheter under regeringen har kompensation för all ingående mervärdesskatt, oberoende av om inköpet finansieras med anslag, avgifter eller bidrag. Detta innebär en överkompensation, och en beräkning från 1991 för hela högskolesystemet visade att mervärdet låg på 8 % av externa icke-statliga bidrag. Förordningen (2002:831) om myndigheters rätt till kompen-

sation för ingående mervärdesskatt innehåller en särskild bestämmelse om inbetalning av motsvarande belopp till skattemyndigheten. Från och med 2003 omfattas alla myndigheter, efter beslut av Ekonomistyrningsverket, av bestämmelserna.

Regeringen framhåller i propositionen att den redan tidigare har avisert sin avsikt att under mandatperioden avskaffa skyldigheten för universitet och högskolor att till staten betala in en avgift om 8 % av de externa, icke statliga forskningsbidrag som tas emot. Den s.k. högskolemomsen bör enligt regeringens bedömning tas bort. I budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1) har redovisats flera motiv till borttagandet av denna skyldighet, framför allt att den hos många icke-statliga bidragsgivare minskar viljan att ge bidrag, men också att systemet skapar ett administrativt merarbete vid de myndigheter som omfattas av denna skyldighet.

Att ta bort denna skyldighet ingår som ett led i regeringens ambition att stärka en mer kvalitetsbaserad fördelning av resurserna för forskning genom att lärosäten som tilldelas externa medel får behålla dessa i sin helhet. Enligt regeringens bedömning är det rimligt att anta att de finansörer som gett bidrag som omfattats av skyldigheten kommer att fortsätta att stödja forskning med motsvarande belopp som hittills. När 8 % inte längre behöver betalas in till statskassan av lärosätena, innebär detta ett årligt resurstillskott på 300–350 miljoner kronor till forskning vid universitet och högskolor.

Övervägande delen av den avgift om 8 % som betalas till Skatteverket kommer från universitet och högskolor och (under 5 %) från övriga myndigheter. Beloppets storlek och inte minst förenklingskäl talar enligt propositionen för att denna skyldighet bör upphöra även för övriga myndigheter.

Avdragsrätt till donationer

Resursutredningen föreslår i betänkandet Resurser för kvalitet (SOU 2007:81) avdragsrätt för icke-statliga donationer, för att bl.a. stimulera ökad privat finansiering av forskningsverksamhet. Enligt förslaget bör en fysisk person, som lämnar ekonomiskt bidrag för forskning till lärosäten och godkända organisationer enligt en fastställd lista, medges rätt att mot slutlig skatt avräkna ett belopp motsvarande en given procentsats av gåvan. Juridiska personer, som på samma sätt lämnar bidrag, bör medges rätt till skatteavdrag från inkomst av näringsverksamhet.

Betänkandet har varit föremål för remissbehandling. Majoriteten av universiteten och högskolorna samt vissa andra remissinstanser stöder förslaget, bl.a. med hänvisning till den internationella konkurrenskraften hos svensk högre utbildning. Även organisationen Företagarna stöder förslaget, med hänvisning bl.a. till att förslaget har en ”stark betoning på engagemang från och samarbete med näringslivet”, vilket man anser är särskilt viktigt för små och medelstora företag. Några remissinstanser påpekar dock att donationer inte får ersätta statlig finansiering. Statskontoret avstyr-

ker skattesubventioner för donationer till universitet och forskning. Statskontoret menar att det saknas underlag för att bedöma de statsfinansiella och samhällsekonomiska effekterna av förslaget.

I budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1 s. 103) aviserade regeringen att som ett led i arbetet med att stärka den ideella sektorn och stimulera forskning ville regeringen stimulera donationer från privatpersoner och företag. Därför ville regeringen senast under 2008 tillsätta en utredning för att möjliggöra sådan avdragsrätt. I september 2008 beslutade regeringen om utredningen om skatteincitament för gåvor till forskning och utveckling (dir. 2008:102). Uppdraget ska redovisas i juni 2009.

Enligt direktiven ska en särskild utredare analysera för- och nackdelar med skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet som ett komplement till andra stödformer. I detta ligger att identifiera och analysera såväl fördelar och möjligheter som risker och svårigheter med en sådan incitamentsordning. Utredaren ska vidare analysera om en sådan ordning är effektiv och hur den kan försvaras utifrån nuvarande principer för skattesystemet. Utredaren ska bedöma om fördelarna med en ordning med skatteincitament överväger nackdelarna. Även om utredaren bedömer att nackdelarna överväger fördelarna ska emellertid ett förslag med författningstext om sådana incitament utarbetas. Utredaren ska även göra en EG-rättslig analys av frågan och de åtgärder som föreslås.

Till den del förslagen har offentligfinansiella konsekvenser ska utredaren föreslå finansiering av förslagen inom det berörda området. Vidare ska förslagets påverkan på den administrativa bördan för Skatteverket, andra myndigheter och företag redovisas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att invända med anledning av vad som anförs i propositionen i de båda ovan angivna avseendena.

Beträffande frågan om avdragsrätt för donationer ser utskottet positivt på att regeringen numera tillsatt den tidigare aviserade utredningen om skatteincitament föra att stärka den ideella sektorn och stimulera forskning (se även bet. 2007/08:SkU18 s. 32). Utskottet utgår ifrån att utredningens analyser ska bli ett bra underlag för kommande ställningstaganden om avdragsrätt för gåvor till forskning och ideell verksamhet.

I fråga om den s.k. högskolemomsen vill utskottet med hänsyn till dessa reglers nära koppling till mervärdesskatteområdet – trots att den aktuella förordningen (2002:831) om myndigheters rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt inte ligger inom skatteutskottets ansvarsområde – uttala sin tillfredsställelse över att regeringen nu föreslår att skyldigheten att betala in 8 % av mottagna externa bidrag för verksamheten bör upphöra under budgetåret 2009.

Stockholm den 25 november 2008

På skatteutskottets vägnar

Lennart Hedquist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Hedquist (m), Lars Johansson (s), Annicka Engblom (m), Laila Bjurling (s), Ulf Berg (m), Jörgen Johansson (c), Raimo Pärssinen (s), Gunnar Andréén (fp), Christin Hagberg (s), Lena Asplund (m), Fredrik Olovsson (s), Lennart Sacrédeus (kd), Fredrik Schulte (m), Marie Engström (v), Åke Sandström (c), Helena Leander (mp) och Birgitta Eriksson (s).

Avvikande mening om avdrag för gåvor och donationer (s, v)

Lars Johansson (s), Laila Bjurling (s), Raimo Pärssinen (s), Christin Hagberg (s), Fredrik Olovsson (s), Marie Engström (v) och Birgitta Eriksson (s) anför:

Enligt vår mening är det önskvärt att skattesystemet så långt det är möjligt hålls fritt från inslag som inte hänger samman med dess grundläggande funktion att utgöra en säker bas för finansieringen av den gemensamma sektorn. Att belasta Skatteverket med en kontroll av stöd till forskning eller andra ideella ändamål är enligt vår mening inte lämpligt. En ytterligare nackdel med att lämna stöd som ett skatteavdrag är att det inte på vanligt sätt blir föremål för en årlig och samlad prövning i samband med budgetberedningen.

Enligt vår mening är det viktigt att det finns en demokratisk process bakom det stöd som samhället ger till forskning och frivilligarbete i kyrkliga organisationer, idrottsorganisationer, humanitära organisationer m.m. En avdragsrätt för gåvor och donationer till den här typen av verksamheter skulle minska utrymmet för det samhälleliga stödet och öka dessa viktiga verksamheters beroende av enskilda personers förmögenheter, förmåga och vilja att bidra.

Vi är av dessa skäl i dag inte beredda att överväga en eventuell omläggning som innebär att gåvor och donationer till olika ändamål blir avdragsgilla.